



**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke
gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 33/2016 van
14 september 2016**

Betreft: Mededeling van persoonsgegevens van leerlingen van het basisonderwijs in Gent door het Lokaal Overlegplatform (LOP) Gent Basis aan de Universiteit Gent in het kader van een wetenschappelijk onderzoek naar de sociale mix in het onderwijs.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

A. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

B. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

6. Gelet op de aanvraag van enerzijds de Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek van de Universiteit Gent en anderzijds het LOP Gent Basis, ontvangen per mail op 26 juli 2016; gelet op de aanvulling van de aanvraag met twee gegevens , per mail van 5 september 2016;
7. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van de Universiteit Gent, ontvangen op 14 januari 2014 (in het dossier VTC/04/2014);
8. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van de stad Gent, ontvangen op 20 maart 2015 (in het dossier VTC/16/2015);
9. Gelet op de bespreking van het dossier op de vergadering van de VTC van 14 september 2016;
10. Beslist op 14 september 2016, na beraadslaging, als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

11. De organisatie die de elektronische persoonsgegevens aanvraagt, is de vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek. De vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek is ondergebracht in de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Gent en is gespecialiseerd in onderzoek van sociaal werkpraktijken. Vanuit haar onderzoeksopdracht wordt daarbij onder meer gefocust op thema's als in- en uitsluiting, onderwijssegregatie en progressivisme.
12. In het kader van voorgaande opdracht worden databestanden van het centrale aanmeldingsregister voor het basisonderwijs in Gent opgevraagd. Dit register bevat data over schoolvoorkeuren van ouders en wordt georganiseerd door het lokale overlegplatform Gent Basisonderwijs (LOP Gent BaO). Het LOP Gent BaO treedt in dat verband op als verwerker van de gegevens in opdracht van de basisscholen met één of meer vestigingsplaatsen op het grondgebied van de stad Gent. Voorafgaand aan de eigenlijke inschrijvingen, kunnen in Gent ouders hun kind voor één of meer scholen aanmelden via de website www.meldjeaan.be. Naast informatie met betrekking tot hun schoolvoorkeur, verlenen ouders ook informatie omtrent hun woonplaats (adres) en sociaaleconomische status. Al deze data gaan door een computerprogramma waarbij op basis van een algoritme ouders een school krijgen toegewezen voor hun kind. Het doel van de aanmeldingsprocedure is (1) wachtrijen en kampeertoestanden voor de schoolpoorten vermijden, (2) de schoolkeuze van ouders zoveel mogelijk vrijwaren en (3) schoolsegregatie tegengaan ('sociale mix' bevorderen).
13. Het huidige onderzoeksproject focust zich op het concept van 'sociale mix' in onderwijs en beslaat twee deelstudies. De eerste deelstudie focust zich op de vraag in welke mate ouders kiezen voor een school in hun buurt. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar de mate waarin de samenstelling van de leerlingenpopulatie van scholen in

de buurt (in vergelijking met verder afgelegen scholen) deze keuze bepaalt. Verder wordt ook gekeken in welke mate deze keuze varieert over diverse sociaaleconomische statusgroepen heen. De tweede deelstudie richt zich op de vraag in welke mate ouders kiezen voor een school in de buurt wanneer deze een specifieke pedagogiek hanteert. In de analyse wordt het effect van de samenstelling van de leerlingenpopulatie van scholen op de keuzes die ouders maken gecontroleerd. Buitenlands onderzoek geeft immers aan dat het initiëren van een specifieke pedagogiek mogelijk is bij het realiseren van een sociale mix.

14. Voor het volledige onderzoeksproject worden data uit het centrale aanmeldingsregister (CAR) voor het Gentse basisonderwijs opgevraagd. Meer bepaald wordt informatie opgevraagd over de schoolvoorkeuren van ouders, de achtergrondkenmerken van leerlingen (i.e., [i] opleidingsniveau van de moeder, [ii] al of niet ontvangen van een schooltoelage en [iii] thuistaal Nederlands of niet-Nederlands), de capaciteit en het aantal vrije plaatsen per leeftijdsgroep/leerjaar per school, de x-y-coördinaten die betrekking hebben op het domiciliëadres van leerlingen en de werkadressen van hun ouders en de x-y-coördinaten die betrekking hebben op de adresgegevens van scholen. Omwille van de relevantie worden enkel data uit de meest recente aanmeldingsperiodes opgevraagd (i.e., gegevens uit het databestand van de aanmeldingsperiode februari 2015 en februari 2016). Daar in beide deelstudies ook gegevens omtrent de leerlingenpopulatie van scholen worden geïmplementeerd, zal het gevraagde databestand worden gekoppeld aan de beschikbare databank 'leerlingenkenmerken', aangeleverd door het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi). Hier worden enkel de leerlingenkenmerken van de scholen bedoeld.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

15. Het betreft de schoolvoorkeuren van ouders en kenmerken van leerlingen samen met hun adresgegevens (x-y coördinaten). In casu betreft het dus een latere verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een identificeerbare natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

16. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing¹.

17. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie² een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens

¹ Art. 3, §1 WVP.

² Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

VTC/M/2016/33/AT

al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

18. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij het LOP Gent. Een LOP is een regionaal samenwerkingsverband, in de vorm van een feitelijke vereniging, dat binnen een LOP-gebied de volgende partners samenbrengt: directies en inrichtende machten van scholen en CLB's, schoolpersoneel, ouders en leerlingen, organisaties van allochtonen en armen, integratiecentra, onthaalbureaus en schoolopbouwwerk. Het LOP Gent is dus een "instantie" in de zin van artikel 4, § 1, 10° van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, en vallen bijgevolg onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

19. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

20. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

21. Het decreet van 28 juni 2002 betreffende de gelijke onderwijskansen (*B.S.* 14 september 2002) voorziet in de oprichting van lokale overlegplatforms. Het systeem van de centrale aanmeldingsregisters zelf wordt geregeld door het decreet basisonderwijs van 25 februari 2007: art. 37undevicies t.e.m. art 37viciessepties.

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, en de wateringeng, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringeng;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

VTC/M/2016/33/AT

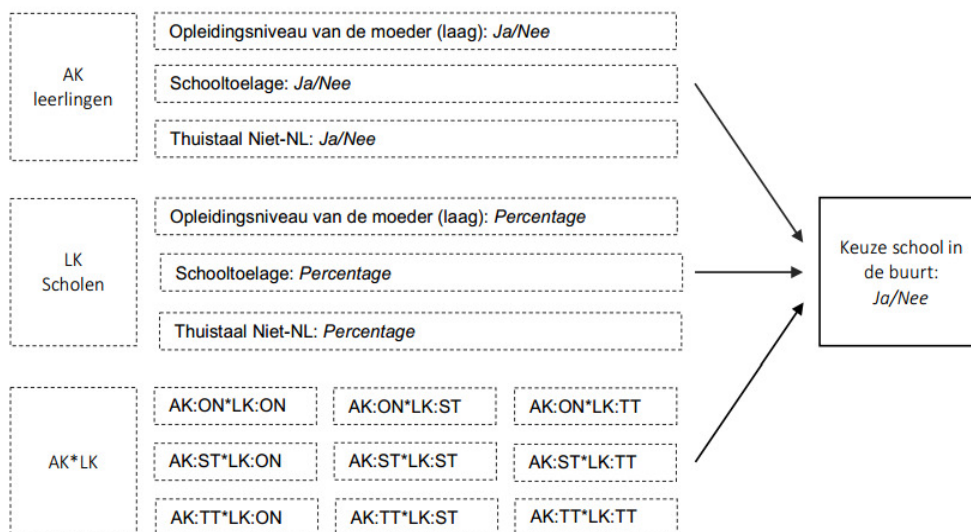
22. Lokale overlegplatforms (LOP's) zijn verantwoordelijk voor de lokale uitvoering van het Vlaamse onderwijskansenbeleid. Elk LOP heeft een voorzitter die bijgestaan wordt door een LOP-deskundige (afgevaardigd vanuit AgODi). Voor meer informatie over de werking en de samenstelling van de LOP's verwijzen we naar de jaarrapporten te bereiken via de website <http://www.lop.be/LOP/default>.

23. De centrale aanmeldingsregisters zijn een relatief nieuw initiatief dat door LOP's genomen kan worden. De wettelijke basis voor het centraal aanmeldingsregisters zit vervat in een aanpassing aan het Gelijke Onderwijskansendecreet uit 2008. Deze aanpassing maakt het mogelijk om vooraf de eigenlijke inschrijvingsperiode een aanmeldingsperiode te organiseren. In deze periode kunnen ouders hun wens tot inschrijving in een of meer scholen kenbaar maken. Wanneer het kind in één van de aangegeven scholen een plaats kan krijgen, dienen de ouders hun kind wel nog persoonlijk te gaan inschrijven in de desbetreffende school en dit tijdens de voorziene inschrijvingsperiode. Het doel van het werken met een centraal aanmeldingsregister is (1) het vermijden van wachtrijen en kamperen voor de schoolpoorten, (2) de vrije schoolkeuze van de ouders te ondersteunen en (3) het verminderen van schoolsegregatie doordat zowel voor indicator- als nietindicatorleerlingen plaatsen worden voorbehouden.

Doeleinde van de verdere verwerking:

24. Het doel is wetenschappelijk onderzoek naar sociale mix binnen het onderwijs. De studie bestaat uit twee delen:

25. Deelstudie 1: In de eerste deelstudie wordt getracht een antwoord te formuleren op de vraag in welke mate ouders kiezen voor een school in hun buurt en hoe deze keuze wordt beïnvloed door enerzijds de achtergrondkenmerken van leerlingen binnen het gezin en anderzijds door leerlingenkenmerken van de respectievelijke scholen. Bovendien wordt bestudeerd of en in welke mate deze achtergrondkenmerken (AK) en leerlingenkenmerken (LK) interageren. Om daarin te slagen wordt zowel gebruik gemaakt van descriptieve statistiek (i.e., het berekenen van gemiddelden per groep), als van een binair logistisch regressiemodel (onderstaand schematisch afgebeeld).



26. Om deze analyse mogelijk te maken is een selectie van data uit het centrale aanmeldingsregister vereist (ie., gegevens met betrekking tot de schoolvoorkeuren van ouders, de achtergrondkenmerken van leerlingen, de x-y-coördinaten die betrekking hebben op het domicilieadres van leerlingen en de werkadressen van hun ouders en de x-y-coördinaten die betrekking hebben op de adresgegevens van scholen.

27. Deelstudie 2: In de tweede deelstudie wordt vertrokken van de vraag waarom methodescholen gemiddeld gezien meer gekarakteriseerd worden door een schoolpopulatie met een hoog aantal sociaaleconomisch sterke leerlingen zonder migratieachtergrond. Dit fenomeen wordt veelal toegeschreven aan het feit dat sociaaleconomisch sterke gezinnen zonder migratieachtergrond meer geneigd zouden zijn actief te kiezen voor methodeonderwijs. Echter is het ook mogelijk dat sociaaleconomisch zwakke gezinnen met migratieachtergrond methodescholen actief afwijzen. Als laatste is ook een combinatie van voorgaande twee hypothesen aannemelijk. Het doel van deze deelstudie is om deze drie hypothesen te testen via een binair logistisch regressiemodel (onderstaand schematisch afgebeeld).

28. De VTC is van oordeel dat de doeleinden in randnummer 24 e.v. welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.

29. Aangaande de vereiste van verenigbaarheid met het oorspronkelijk doeleinde, wijst de VTC erop dat de geplande verwerkingen bestaan uit latere verwerkingen van gegevens die oorspronkelijk voor andere doeleinden werden verwerkt. De rechtmatigheid van deze latere verwerkingen is aldus afhankelijk van hun verenigbaarheid met de oorspronkelijke verwerking.

30. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, mogen persoonsgegevens immers niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.

31. Deze bepaling maakt echter wel een uitzondering voor wat statistisch en wetenschappelijk onderzoek betreft: "Onder de voorwaarden vastgesteld door de Koning na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, wordt verdere verwerking van de gegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden niet als onverenigbaar beschouwd;".

32. Er kan dus geoordeeld worden dat de doeleinden van de latere verwerking verenigbaar zijn met deze van de oorspronkelijke verwerking.

33. Niettemin moet wel rekening worden gehouden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (zie onder B.3 en B.5)

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

34. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

35. De volgende persoonsgegevens van de leerlingen en ouders worden gevraagd:

Exacte behoefte	Proportionaliteit
De capaciteit en het aantal vrije plaatsen voor de 'instappertjes' per school	Verschillen in de capaciteit en het aantal vrije plaatsen tussen scholen hebben mogelijks een invloed op de schoolvoorkeuren van ouders. Daar beide deelstudies betrekking hebben op de schoolvoorkeuren van ouders is het noodzakelijk deze variabelen ter controle op te nemen in de twee aangegeven regressiemodellen. Immers, het is aannemelijk dat het eventuele effect van de geselecteerde onafhankelijke variabelen op de geselecteerde afhankelijke variabele wordt gemodereerd door verschillen in de capaciteit en/of het aantal vrije plaatsen tussen scholen. Via het in acht nemen van mogelijke moderaties wordt het aannemelijker het eventuele effect van onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele ook daadwerkelijk toe te schrijven aan eerstgenoemde. Aldus wordt ook de betrouwbaarheid van de studie verhoogd.
De schoolvoorkeuren van ouders	In beide regressiemodellen werd het binair concept 'keuze school in de buurt: Ja/Nee' als afhankelijke variabele opgenomen. Om voor elk individueel te kunnen bepalen of er al dan niet werd gekozen voor een school in de buurt is het noodzakelijk te weten voor welke scholen werd aangemeld. Bijgevolg is het zonder deze gegevens onmogelijk de aangegeven regressieanalyses uit te voeren.
De achtergrondkenmerken van leerlingen:	De achtergrondkenmerken van de leerlingen werden in beide regressiemodellen rechtstreeks als onafhankelijke variabelen

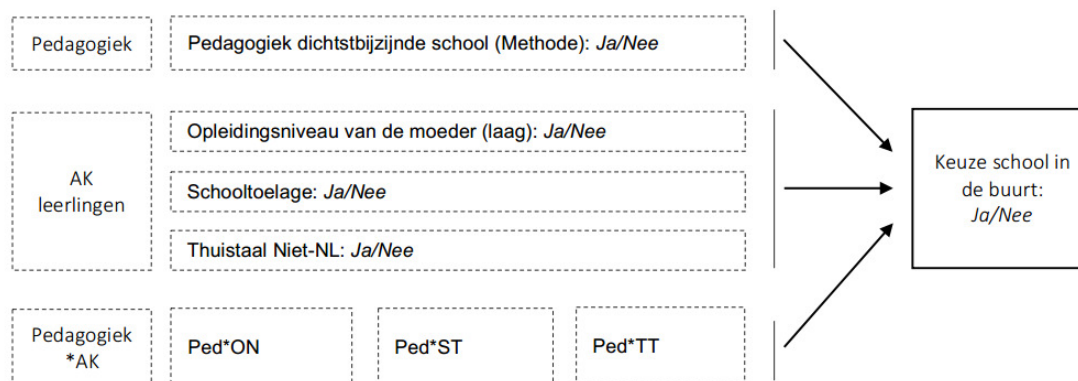
<ul style="list-style-type: none"> - opleidingsniveau van de moeder - al of niet ontvangen van een schooltoelage binnen het gezin - thuistaal van de leerling (i.e., Nederlands of niet-Nederlands) 	<p>opgenomen. Dit omwille van het feit dat deze variabelen openlijk betrekking hebben op de twee onderzoeksvragen. Anders gezegd, zijn de gegevens onontbeerlijk wanneer men de onderzoeksvragen wenst te beantwoorden.</p>
<p>De x-y-coördinaten van de leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het domicilieadres van leerlingen - de werkadressen van hun ouders 	<p>In beide regressiemodellen werd het binair concept 'keuze school in de buurt: Ja/Nee' als afhankelijke variabele opgenomen. Om voor elk model te kunnen bepalen of er al dan niet werd gekozen voor een school in de buurt is het noodzakelijk om de afstand te berekenen tussen de scholen waarvoor al dan niet werd aangemeld en de adresgegevens van de leerlingen. Om deze berekening mogelijk te maken zijn de x-y-coördinaten die refereren naar de adresgegevens van de leerlingen cruciaal. Zonder deze gegevens is het immers onmogelijk de aangegeven regressieanalyses uit te voeren.</p>
<p>Het LOP-deelgebied waarin de leerling woonachtig is en waarin de ouders werken</p>	<p>Het LOP-deelgebied laat toe te controleren op verschillen tussen verschillende gebieden in Gent. Het LOP Gent is onderverdeeld in een 15-tal deelgebieden, waarvan de meeste overlappen met specifieke Gentse wijken. Het kennen van het specifieke deelgebied zou nuttig zijn omwille van twee redenen. Ten eerste wordt in gelijkaardig internationaal onderzoek vaak gecontroleerd of resultaten verschillen over wijken heen. Dit kan immers nuttige informatie opleveren omtrent specifieke resultaten. Ten tweede hanteert het LOP de demografische karakteristieken per deelgebied om tot een toewijzing te komen van leerlingen. Anders gezegd, wanneer er een hoog aantal leerlingen in een specifieke wijk wonen waarvan de moeder laag opgeleid is, zullen scholen in deze wijk dit percentage min of meer dienen te reflecteren (het algoritme tot toewijzing houdt hier rekening mee door een hoger aantal plaatsen te reserveren voor leerlingen waarvan de moeder laag opgeleid is). Dit feit kan mogelijks ook de schoolvoorkeuren van ouders beïnvloeden.</p>
<p>De x-y-coördinaten van de scholen, nl. de adresgegevens van de scholen</p>	<p>In beide regressiemodellen werd het binair concept 'keuze school in de buurt: Ja/Nee' als afhankelijke variabele opgenomen. Om voor elk model te kunnen bepalen of er al dan niet werd gekozen voor een school in de buurt is het noodzakelijk om de afstand te berekenen tussen de scholen waarvoor al dan niet werd aangemeld en de adresgegevens van de leerlingen. Om deze berekening mogelijk te maken zijn de x-y-coördinaten die refereren naar de adresgegevens van scholen cruciaal. Zonder deze gegevens is het immers onmogelijk de aangegeven regressieanalyses uit te voeren.</p>
<p>Het schoolidentificatienummer</p>	<p>Het schoolidentificatienummer laat toe te achterhalen voor welke scholen ouders hun voorkeur opgaven. Hiermee kan de koppeling gebeuren met de leerlingkenmerken van de scholen.</p>

36. De leerlingen worden aangeduid met een willekeurig volgnummer.

37. Om elk van de drie hypothesen (zie hoger) te testen is een selectie van data uit het centrale aanmeldingsregister vereist. Immers, op dit moment is het enkel mogelijk om op basis van de gegevens uit de databank 'leerlingenkenmerken', aangeleverd door het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi), vast te stellen dat methodescholen inderdaad gemiddeld meer gekarakteriseerd worden door een schoolpopulatie met een hoog aantal sociaaleconomisch sterke leerlingen zonder migratieachtergrond. Het is echter niet mogelijk om op basis van deze databank dit fenomeen te verklaren; dit omwille van twee redenen. Ten eerste is het zeer waarschijnlijk dat dit fenomeen mede wordt beïnvloed door de toewijzingscriteria inherent aan het aanmeldingssysteem. Anders gezegd, de schoolvoorkeuren van ouders mogen dan wel sterk de toewijzing van hun kind aan een specifieke school beïnvloeden, ze zijn niet allesbepalend. Aldus is het onmogelijk een uitspraak te doen over de schoolvoorkeuren van ouders op basis van schooltoewijzingen. Ten tweede laat deze databank niet toe de preferenties van ouders op basis van de achtergrondkenmerken van leerlingen te splitsen. Bijgevolg is het onmogelijk elk van de drie hypothesen te testen. Daarvoor dient men immers inzicht te krijgen in de schoolvoorkeuren van ouders.

38. De aangevraagde gegevens zijn precies die gegevens die toelaten dit inzicht wel te verwerven. Deze gegevens betreffen de achtergrondkenmerken van leerlingen, de capaciteit per school, de x-y-coördinaten die betrekking hebben op het domicilieadres van leerlingen en de werkadressen van hun ouders en de x-y-coördinaten die betrekking hebben op de adresgegevens van scholen.

39. Het aanvragen van adresgegevens beschouwen de aanvragers zelf als het meest gevoelig. Zij stellen echter dat deze gegevens toch noodzakelijk zijn daar het doel van de deelstudie niet enkel noodzaakt tot het vergelijken van de schoolvoorkeuren (i) tussen sociaaleconomisch sterke gezinnen zonder migratieachtergrond en sociaaleconomisch zwakke gezinnen met migratieachtergrond maar ook (ii) tussen gezinnen binnen deze respectievelijke groepen (i.e., door het opnemen van interacties binnen het model). Meer bepaald, zal per groep worden bestudeerd of en in welke mate gezinnen met als dichtstbijzijnde school een methodeschool meer/minder geneigd zijn de dichtstbijzijnde school te selecteren dan gezinnen voor wie dit niet geldt. Deze laatste vergelijking is vereist indien men niet enkel wenst te onderzoeken of sociaaleconomisch sterke gezinnen zonder migratieachtergrond oververtegenwoordigd zijn in methodescholen maar ook wenst te onderzoeken wat dit kan verklaren. Aldus is een precieze maat essentieel en wenst men de dichtstbijzijnde school van gezinnen te kunnen bepalen. Zeker in een stedelijke context, gekarakteriseerd door een hoge dichtheid van scholen, is het mogelijk dat de dichtstbijzijnde school zich slechts enkele meters dichter bij het huis van een gezin bevindt dan een andere school.



40. De aanvragers gaan ervan uit dat het aanvragen van adresgegevens gevoelig is vanuit privacy oogpunt. In deze studie wordt bewust gekozen geen exacte adresgegevens op te vragen maar wel x-y-coördinaten die betrekking hebben op eerstgenoemde gegevens. Deze keuze berust op twee redenen. Ten eerste zijn enige vorm van adresgegevens noodzakelijk om voor elk gezin te bepalen welke school of scholen als scholen in de buurt kunnen worden gekarakteriseerd. Immers, de vraag of een school in de buurt ligt, hangt voor een specifiek gezin logischerwijs mede af van de vraag hoe ver deze school zich van het adres van het gezin bevindt. Ten tweede is het volgens de aanvragers mogelijk de privacy via x-y-coördinaten meer te waarborgen dan dit het geval is bij exacte adresgegevens. De aanvragers gaan ervan uit dat om via x-y-coördinaten het exacte adres te bepalen berekeningen en bijgevolg moedwilligheid vanwege de onderzoekers vereist zijn.

41. De VTC wijst erop dat de adresgegevens, zowel als gewone adresgegevens als via x-y-coördinaten de identificatie van de betrokken leerlingen en ouders mogelijk maken. X-y-coördinaten maken de herkenning op het zicht enkel een beetje moeilijker. Op basis van de verder voorgestelde maatregelen (zie verder), maakt het niet veel verschil of de onderzoekers met x-y-coördinaten of met andere adresgegevens werken. Het LOP Gent geeft er echter de voorkeur aan dat met de x-y coördinaten wordt gewerkt.

42. De hierboven vermelde gegevens gaan gekoppeld worden met de leerlingkenmerken van de scholen uit de databank van AgODi. De VTC wijst erop dat zodra die kenmerken gekoppeld worden aan een identificeerbare natuurlijke persoon ze ook persoonsgegevens worden³.

43. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant, evenredig en niet overmatig voor de doeleinden vermeld in randnummer 24 e.v.

³ Leerling x is aangemeld bij een school met leerlingkenmerken y en z.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

44. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

45. Men vraagt de gegevens te mogen bewaren voor de duur van 1 jaar.

46. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde termijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang

47. De toegang tot de gevraagde gegevens zou eenmalig zijn.

48. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde frequentie.

B.2.4. Duur van de machtiging

49. De toegang en het gebruik wordt tot en met mei 2017 aangevraagd.
De machtiging wordt gevraagd om de gegevens adequaat te kunnen verwerken .

50. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde duur.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

51. Het betreft enkel interne medewerkers, nl. drie onderzoekers van de Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

52. Artikel 9 WVP voorziet in een verplichting tot informatie van de betrokken personen van wie persoonsgegevens worden gebruikt.

53. De verantwoordelijke voor de verwerking wordt echter van de bedoelde kennisgeving vrijgesteld wanneer, met name voor statistische doeleinden of voor historisch of wetenschappelijk onderzoek of voor bevolkingsonderzoek met het oog op de bescherming en de bevordering van de volksgezondheid, de kennisgeving aan de betrokkene onmogelijk blijkt of onevenredig veel moeite kost.

54. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen
55. Aan de concrete individuen wordt volgens de aanvraag geen informatie verstrekt. In de publicaties volgend uit de uitgevoerde analyses van de aangevraagde databestanden zal wel telkens weergegeven worden dat een machtiging voor de CAR-data werd verkregen.
56. De VTC heeft de LOPs reeds, naar aanleiding van een vorige machtiging⁴, gevraagd de informatie opgesomd in artikel 9, § 1 WVP te vermelden op de website van het aanmeldingsregister. Het gaat minstens om de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking, de doeleinden van de verwerking, de ontvangers of de categorieën ontvangers van de gegevens, het al dan niet verplichte karakter van het antwoord en de eventuele gevolgen van niet-beantwoording, het bestaan van een recht op toegang en op verbetering van de persoonsgegevens die op hem betrekking hebben en alle andere informatie die nodig is om een eerlijke verwerking te waarborgen.
57. Er moet ook op de relevante webpagina's worden vermeld dat de gegevens zullen worden uitgewisseld met de Universiteit Gent voor de beoogde doelstelling. De Universiteit Gent neemt de bronnen van de gegevens met vermelding van de machtiging op in haar rapporten en publicaties en op de website waar die eventueel gepubliceerd worden.
58. **Aangezien de betrokkenen nu niet op de hoogte zijn van de mogelijke doorgifte van de gegevens voor wetenschappelijk onderzoek, vraagt de VTC dat alvorens in de toekomst gegevensoverdrachten plaatsvinden, de ouders of andere wettelijke vertegenwoordigers eerst om hun toestemming wordt gevraagd en dan enkel gegevens meegedeeld worden van leerlingen waarvoor een toestemming werd verkregen.**

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOR

59. Er is geen externe verwerker betrokken voor de Universiteit Gent.
60. De stadsdienst die gelinkt is met het LOP treedt op als externe verwerker en werkt zelf met externe onderaannemers, waaronder Digipolis.
61. De VTC herinnert er aan dat ingeval van onderaanneming, de privacywet aan iedere verantwoordelijke voor de verwerking oplegt om zijn relatie met externe verwerker te omkaderen met een overeenkomst die voldoet aan de voorschriften van artikel 16, §1, WVP.

⁴ VTC/02/2014

VTC/M/2016/33/AT

62. Gezien de aard van de gegevens, in het bijzonder de leerlingenkenmerken, die worden meegedeeld en dit samen met gegevens die identificerend zijn, met name het thuisadres en het werkadres van de ouders, is de VTC van oordeel dat de adresgegevens niet ongecodeerd mogen ter beschikking gesteld worden tenzij er bijzondere maatregelen worden genomen om de verspreiding van de persoonsgegevens te voorkomen. Zie verder onder B.5.

63. De Vlaamse dienstenintegrator (VDI)⁵ zal optreden als *trusted third party* (TTP). Een medewerker van de Universiteit Gent zal, als statistisch expert, de anonimisering uitvoeren in samenwerking met en onder controle van de TTP.

B.5. BEVEILIGING

64. De VTC wijst de verantwoordelijke voor de verwerking op de verplichtingen van artikel 16 WVP en op de richtsnoeren informatieveiligheid⁶.

65. De gegevensoverdracht van het centrale aanmeldingsregister voor het basisonderwijs in Gent naar de vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek van de Universiteit Gent zal gebeuren in overleg met de TTP op een beveiligde wijze. Het bestand met de geëncrypteerde data van het exploratie-instrument zal via een digitaal kanaal worden bezorgd aan de Vlaamse Dienstenintegrator. Het paswoord voor het decrypteren van dit bestand wordt via een ander kanaal meegedeeld aan de aangewezen contactpersonen.

66. De VTC vraagt dat er zal gewerkt worden op basis van het "safe room" systeem. Dit zal gebeuren bij de VDI. De geplande beveiligde werkwijze werd aan de VTC bezorgd.

67. De VTC benadrukt dat de aanvrager alle mogelijke middelen moet inzetten om te vermijden dat de identiteit van de personen op wie de meegedeelde gegevens betrekking hebben, zou worden achterhaald. Het indelen in klassen of het weglaten van de variabelen die het grootste risico op heridentificatie inhouden, wordt beschouwd als een adequaat middel.

B.5.1. Op het niveau van de aanvrager

68. De aanstelling van de veiligheidsconsulent van de Universiteit Gent is geadviseerd door de VTC⁷.

69. De Universiteit Gent heeft een veiligheidsbeleid uitgewerkt en hierover gerapporteerd aan de VTC.⁸

B.5.2. Op het niveau van de instantie die de gegevens zal doorgeven

⁵ Decreet van 13 juli 2012 houdend de oprichting en de organisatie van een Vlaamse Dienstenintegrator (VDI).

⁶ http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/richtsnoeren_informatiebeveiliging_0.pdf

⁷ Advies VTC/VC/2014/09.

⁸ Zie ook VTC/2015/02.

70. De informatiebeveiliging van het LOP Gent Basis wordt ondersteund door de stad Gent.

71. De informatieveiligheidsconsulent van de stad Gent is gekend bij de VTC en de stad heeft ook haar veiligheidsbeleid aan de VTC bezorgd⁹.

⁹ Zie ook VTC/2015/16.

IV. BESLUIT

72. De VTC machtigt het Lokaal Overlegplatform (LOP) Gent Basis om de gevraagde persoonsgegevens mee te delen aan de Universiteit Gent in het kader van een wetenschappelijk onderzoek naar de sociale mix in het onderwijs, zoals beschreven in randnummer 24 e.v., onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging.

73. Enkel de gegevens van de leerlingen waarvoor toestemming verkregen werd voor deze gegevensoverdracht mogen worden meegedeeld aan de onderzoekers.

74. De machtiging wordt verleend tot 31 mei 2017.

75. Het LOP Gent en de Universiteit Gent nemen de gevraagde maatregelen inzake transparantie vermeld in randnummer 55 en delen deze aan de VTC mee tegen eind december 2016 en bij de eventuele publicatie van tussentijdse rapporten.

De voorzitter,

Willem Debeuckelaere